

Sundhedsplatformen blev besluttet på baggrund af naive synsninger og ønsketænkning

KRONIK
Jes Søgaard

For ti år siden stod både Region Midtjylland og Region Hovedstaden i en situation, hvor de skulle have nye IT-systemer til deres hospitaler. De gamle var teknisk forældet. Region Midtjylland udviklede sammen med et lokalt IT-firma Systematic et IT-system, som de kaldte Midt-EPJ. Det blev afprøvet grundigt i småbidder på to af regionens hospitaler. Midt-EPJ er nok ikke det aller-mest digitaliserede IT-system i verden, men det fungerer for regionen og de ansatte på hospitalerne. Region Syddanmark og Region Nord indfører nu også Midt-EPJ, og Systematic kan eksportere deres systemer.

Region Hovedstaden valgte det nok mest digitaliserede og integrerede IT-system for hospitaler i verden fra den største leverandør, Epic fra USA. I Danmark kom Epic til at hedde Sundhedsplatformen.

Koncerndirektionen i Region Hovedstaden udarbejdede en business case for Sundhedsplatformen. Den viste fordele ved øget patientsikkerhed, bedre overblik hos lægerne over patienterne, øget produktivitet og ti andre forbedringer. Samlet forudsagde den en årlig effektivisering, det vil sige besparelse, på 0,5-en mia. kr. frem til 2030 på regionens sygehusbudgetter. Plus bedre behandling og patientsikkerhed. Plus øget medarbejdertilfredshed - og som bonus en plads i IT-eliten på verdensplan.

Det var jo svært at sige nej tak til for politikerne, og så kom Sundhedsplatformen altså i foråret 2016. Uden yderligere lokal afprøvning i småbidder som i Region Midtjylland. Først på Herlev og Gentofte hospitaler, så de andre og til sidst hospitalerne i Region Sjælland, som man havde fået med i forretningen.

Men ak. I stedet for effektiviseringer på 0,5-1 mia. kr. årligt, som kunne komme patienterne til gode, er der nu meromkostninger i mindst samme størrelsesorden.

Især lægerne klager fortsat over manglende patientoverblik og kompromitteret

patientsikkerhed. I det hele taget bare et tungt, tidskrævende og ulogisk IT-system, som ikke støtter dem i deres daglige arbejde med udredning og behandling af patienterne. Det har de givet til kende i en stor survey gennemført af de to regioner, hvor to-tredjedel af lægerne udtrykte (meget) utilfredshed med Sundhedsplatformen.

Hvorfor gik det stik modsat business casens positive forudsigelser?

Fordi analysen var skrivebordsarbejde blottet for empiriske data. »Data« indgik som hvis-så-slutninger på talform, hvis man skal sige det pænt, og som ren ønsketænkning, hvis man er mindre høflig.

Tilgængelig forskning

Arbejdsgrupper for hvert af de ti hospitaler i regionen fik besked på at kvantificere fordele ved at ibrugtage Sundhedsplatformen og omsætte dem til kronebesparelser. I instruksen fra koncerndirektionen lød det, at estimationerne skulle gøres under den antagelse, at alle Sundhedsplatformens over 2.500 funktionaliteter fungerede 100 pct. efter hensigten fra dag 1. Med den regnestok dokumenterede arbejdsgrupperne millionbesparelser ved bedre patientsikkerhed og meget andet godt.

Der er ikke nødvendigvis kritisabelt at tænke positivt. Men faktisk er flertallet af de antagelser, der ligger til grund for business-casen, direkte modsagt af omfattende forskning om disse IT-systemer gennemført og publiceret i årene op til og med 2015. Koncerndirektionen må have været bekendt med disse forskningsresultater, men vælger helt at ignorere denne viden. Det er beslutningsinformation til politikerne mod bedre vidende. Dét er kritisabelt.

De sidste 20 år er der publiceret flere hundrede forskningsprojekter om disse nye og meget digitaliserede IT-systemer til hospitaler. De enkelte forskningsprojekter publiceres særskilt og samles så i systematiske reviews. Ligesom man gør med forsk-

“
Hvorfor gik det stik modsat business casens positive forudsigelser? Fordi analysen var skrivebordsarbejde blottet for empiriske data.”

Den underjordiske forbindelse mellem liberalisme og socialisme

KOMMENTAR
Kasper Støvring

Professor Peter Kurrild-Klitgaard har udgivet en ny bog, »Demokrati i totalstaten«, og i den står der så meget rigtigt, at man bliver helt skeptisk. Hvorfor overbeviser bogen ikke? Hvorfor er alle de gode liberale ideer - mindre stat, mere samfund, mindre formynderi, mere selvbestemmelse - ikke for længst blevet en politisk realitet?

Tag et emne som skat. Lavere skat er et gode, men ikke så borgerne får råd til mere tåbeligt forbrug. Flere smartphones og fladskærme gør bare folk dummere og stjæler den tid, de kunne bruge på gode ting som familie, venner, bøger og ture i naturen.

Nej, lavere skat er et gode, fordi familier eksempelvis får råd til at gå hjemme med børnene i stedet for at sende dem i institutioner.

Skatteloven bør indrettes derefter, for det er godt for børnene og deres forældre.

Argumenter for mindre velfærdsstat, mere civilsamfund, er altså, eller burde være, moralske argumenter. Men som offentlig filosofi angår liberalismen ikke moral, og derfor forbliver den (selv)destruktiv.

Negative frihedsrettigheder

I stedet for at tale om, hvad der substantielt og ikke blot formelt er godt for mennesker og dermed erobre befolkningens hearts and minds, forvandler de liberale en tænketank som CEPOS til en slags erhvervsorganisation for et pengefikseret velhaversegment. Skoler, gymnasier, universiteter, højskoler, medier, kultur- og kirkeliv overlades til venstrefløjen. Så taber man kulturkampen og må strække våben til »totalstaten«, velfærdsstaten.

Hvorfor vokser staten? Der er to svar - et klart og et dunkelt. Det klare hænger

ning i nye behandlinger. Denne forskning er tilgængelig, når hospitalsledelser rundt i verden skal vælge systemer og implementere dem klogt.

Klinikkernes og ledelsernes behov

Det vigtigste forskningstema er patientsikkerhed sammenfattet i et review fra 2011 med erfaringer fra 2000 til 2009 samt nyere nordamerikanske erfaringer, ditto sydamerikanske og fra det engelske NHS. Ifølge disse reviews er patientsikkerheden af flere årsager ikke på plads endnu i de mest digitaliserede IT-systemer. Noget forbedres,

men mere forværres. Forskningen peger samtidig på forbedringspotentialer både i systemudvikling og implementering, så på sigt vil de nye systemer måske samlet set øge patientsikkerheden.

Et andet vigtigt forskningstema er balancen mellem klinikernes behov for et fleksibelt og for dem logisk kommunikationsværktøj og på den anden side ledelsernes behov for struktur og standardisering. Denne forskning er sammenfattet i et review fra 2011 og konkluderer, at med øget digitalisering følger en risiko for formålsforskydning fra klinikernes formål til ledelser-

nes formål. Det oprindelige formål med patientjournalen som fleksibel kommunikation for klinikkerne underordnes ledelsernes formål for kvalitetsovervågning og fakturering. Denne forskning understreger et behov for at finde en balance mellem de to slags behov og formål. Det paradoksale er blot, at når klinikformål ikke opfyldes, kan klinikkerne ikke bruge systemet godt nok, og så får ledelserne ikke troværdige data.

Endeløse menuer

Et tredje forskningstema er IT-systemernes tekniske performance. En del af denne

sammen med liberales uvillighed mod at gøre kultur og moral til et offentligt anliggende, som også juraprofessor Jesper Lau Hansen skrev i en kronik for nylig. Forestillinger om det gode liv er subjektive. Offentligt bør man alene kæmpe for individets negative frihedsrettigheder.

For liberale må man gøre, hvad man vil, så længe man ikke skader andre. Liberale bruger derfor kræfterne på at forsvare retten til fri hash, prostitution, porno, utroskab og skodvarer, eller de kæmper indædt for hjemvendte jihadisters rettigheder og for konventioner, der holder landets grænser åbne.

Det er ikke blot dumt, men også afmægtigt. For på venstrefløjen har man ingen reservationer mod at bruge staten til at fremme alle mulige og umulige rettigheder.

Der er et andet svar på spørgsmålet om, hvorfor staten vokser, selvom tidsånden

faktisk er liberal. Dette svar er dunkelt, fordi det afslører et underjordisk slægtskab mellem liberalisme og socialisme, der kun på overfladen er modsætninger. I grunden betinger de hinanden. Individualisme og velfærdsstat er gensidigt afhængige.

På venstrefløjen dyrker man en progressiv liberalisme, der betoner positive rettigheder, på højrefløjen en klassisk liberalisme, der betoner negative frihedsrettigheder.

Men fælles er kerneværdien frigørelse, i første omgang fra politisk undertrykkelse, i anden omgang fra forpligtende fællesskaber. Liberalismen har dermed gjort individet svagt og fremtvunget en række forfaldstendenser som familiens sammenbrud, svækket sammenhængskraft, faldende fødselsrater og afkristning.

Jo mere frigjorte, mennesker bliver, jo mere afhængige bliver de. De bliver ofre, der klamrer sig til statens støtte.

Det er også pointen i den amerikanske filosof Patrick Deneens fremragende bog »Why Liberalism Failed«. Engang eksisterede der stærke lokale fællesskaber som familie og kirke, som gav mening og retning til menneskers liv. Disse fællesskaber var ikke blot udtryk for individers frie valg, men identitetsbærende institutioner, der forankrede mennesker i tilværelsen og sikrede dem selvverd.

Det gode liv

I dag er det meste overtaget af velfærdsstaten. Vuggestuer, børnehaver og plejehjem, antallet af terapeuter, socialrådgivere og sagsbehandlere er eksploderet, staten hjælper kvinder med at få børn uden fædre og fremmer skilsmisser gennem økonomisk kompensation.

Det, de såkaldt frigjorte individer i dag har til fælles, er først og fremmest deres

»Hvorfor Sundhedsplatformen stik modsat business casens positive forudsigelser? Fordi analysen var skrivebordsarbejde blottet for empiriske data.« Data« indgik som hvis-så slutninger på talform, hvis man skal sige det pænt og som ren ønsketænkning, hvis man er mindre høflig,« skriver Jes Søgaard. Foto: Asger Ladefoged

forskning knyttes eksplicit på Epic-systemerne, Sundhedsplatformen, som er sammenfattet i et review fra 2016. Konklusionerne er lidet opløftende.

Sundhedsplatformen er ulogisk sat op for de fleste kliniske funktioner, det taler godt sammen internt - altså med sig selv, men meget dårligt med andre systemer, og klinikkerne trættes af endeløse menuer, et fænomen, der kaldes teknologisk somnambolisme. Klinikkerne klager over manglende patientoverblik og patientsikkerheden, eksempelvis medicinering. Derudover er det dyrt i anskaffelse og i drift - langt det dyreste på markedet.

Fem af de seks citerede reviews er fra 2011 til 2015. Før 2011 kan de være forældet. Efter 2015 kan man jo ikke klandre Region Hovedstaden for, at deres resultater ikke er inddraget i beslutningsoplægget sammenfattet i business casen fra oktober 2015. Det sjette review er fra 2016, men 41 af dets 48 sammenfattede forskningsprojekter er fra før 2015.

Evidenskultur

Beslutningen om Sundhedsplatformen var for vigtig, kompleks og irreversibel og dertil med konsekvenser for alt for mange patienter, sundhedspersoner og skatteydere til ikke at bruge data, men i stedet naive synsninger - og til helt at ignorere den omfattende evidens, der faktisk forelå på beslutningstidspunktet.

Koncerndirektionen kan med nogen ret fremføre, at de i business-casen har fulgt Digitaliseringsstyrelsens retningslinjer for beslutningsgrundlag for større offentlige IT-investeringer. Digitaliseringsstyrelsen anbefaler endsiges forlanger ikke data, men blot hvis-så-slutninger på talform. Heller ikke gennemgang og brug af foreliggende forskningsviden om genstanden for investeringen anbefales endsiges forlanges.

Sundhedsplatformen er ikke det eneste større offentlige IT-projekt, som har fejlet de seneste år. Hvis fejlprocenten skal ned, må der indføres en evidenskultur på området.

Jes Søgaard er professor i sundhedsøkonomi, SDU

rettigheder og loyaliteten mod velfærdsstaten. Det, der derimod er brug for, er en kultivering af moralske dyder i forpligtende fællesskaber.

Derfor, kære liberale. Forsvar ikke kun rettighederne, men også det gode liv. Lad os høre jer fremhæve den arbejdsomme familiefar, der forsørger familien, den hjemmegående husmor, der yder ofre for sine børn, lokalpatrioten, der arbejder frivilligt i foreningen, soldaten, der vil give sit liv for fædrelandet, præsten, der missionerer for kristendommen, og ægtefællen, der holder sit løfte.

Kasper Støvring er forfatter og foredragsholder